

če se menjice zopet omejijo na trgovske ljudi. Prosim torej, da slavna gospoda sprejme 2 resoluciji: 1) oderuške postavbe se naj zopet uvedejo in 2) vlada naj resno prevdari, ali bi ne kazalo menjiško zmožnost omejiti na osebe, ki so zapisnikom trgovcev vpisane ali registrirane. Zbornica gosposka je vse stavljene nasvete enoglasno sprejela. Dobimo tedaj šeasom zopet postavbe zoper denarne pijavice — oderuhe. Tako tedaj, celih 9 let britke skušnje je bilo treba, na milijone ubogih ljudi je moralo gospodarstveno uničenih biti, preden so liberalci svojo zmotu spoznali, priznali in popravljati začeli. Pač res hudo je, kder ljudje luči svete vere v javnih zadevah več svetiti ne pustijo. Zabredajo v temo samih zmot v največjo škodo sebi, še bolj pa tistim, ki si jih za politične voditelje izvolijo. Sicer pa je res lepo, da sta stara liberalca pl. Hein in pl. Schmerling svoje zmotu v tej reči tako pošteno priznala. Kedaj bodo liberalci pa še ostale svoje zmotu spoznali in na pokoro misliti začeli? Čas bi že davno bil! Ljudstvo neizmerno trpi in vse cesarstvo!

Cerkvene zadeve.

Paganskih pogrebov si želijo liberalni gospodje v Gradcu. Po smrti nečejo biti pokopani v materi zemlji po dosedanji krščanski navadi, ampak želijo po nekdanji paganski šegi sožgani biti. Graški gospodje so pismeno prošnjo vložili za dovoljenje požiganja mrličev pri mestnem zastopu: ta je prošnjo poslal deželnemu zdravniškemu svetovalstvu, ki njo je odobrilo. Sedaj je prošnja že pri ministrih.

Rector magnificus ali načelnik graškega vseučilišča za l. 1877/78 je izvoljen profesor bogoslovja dr. Klinger. Ker je rector magnificus vselej tudi ud deželnega zbora v Gradcu, dobijo prihodnje leto konservativni poslanci eden glas več.

Vkartiranja vojakov je po najnovejši odločbi upravne sodnije na Dunaju duhovni pastir prost le gledé hiše, ne pa drugih poslopij n. pr. konjskih hlevov. V te se ob danih prilikah morejo in smejo vojaški konji postaviti.

Mnogo posestev in kapitalov zgnibile so vsled novih šolskih razmer katoliške srenje, fare ali sploh katoliški verniki. Dokaj učilnic je namreč pozidanih bilo na cerkvenih zemljiščih, pogosto tudi z denarji župnijskih patronov, ker jih je vlada ob enem kot šolske patrone k doneskom primorala. Veliko farnih šol je bilo nameščenih v dotičnih mežnarajah. Precej denarjev, t. j. ustanovnin ali štifting bilo je darovanih le za katoliške, t. j. verske ali konfesijonelne šole. Sedaj pa so zemljišča, poslopja, oziroma mežnaraje, prepisana na šolske srenje in denarji so prišli v oblast šolskim zakladom ali fondom, iz katerih se poprek za šolske potrebe izplačuje ter se ne ozira na to, ali so šole katoliške ali lutrovske ali židovske, verske ali brezverske. Toda nekatera cerkvena predstojništva v tej reči

nečejo rok križem držati in se pritožujejo pri sodnijah, kder pogosto pravici do zmage pomorejo. Tako se je zgodilo v Bjelici na Gališkem, kder so katoličani, t. j. mestna fara, imeli ustanovnino za katoliško šolo 20.000 fl. Ta kapital je prišel v roke šolskega fonda; cerkveno predstojništvo se je pa pritožilo pri upravni sodniji, ki je razsodila, da med staro versko in novo brezversko šolo ni nobene pravne zveze — Rechtscontinuität — da se tedaj razločno za katoliške šole osnovane ustanovnine ne smejo šolskim fondom izročiti, ampak za katoliško, t. j. versko šolo porabiti brž ko dotična srenja ali fara sklene versko šolo, n. pr. z šolskimi sestrami, osnovati. Tako postopajo ljudje, katerim je mar za svete pravice katoliške Cerkve!

Rimski romarji. Pretekla dva mesca je prišlo v Rim k sv. Očetu romarjev: francoskih 14.000, holandskih 6000, švicarskih 1000, nemških 1500, belgiških 9000, parskih 700, avstrijskih 3000, angleških 2500, ameriških 2000, italijanskih 7000, iz različnih krajev sveta 6500. Vsih skupaj 45.200, tedaj eno h drugemu vsak dan čez 700. V vinotoku se bo romanje ponovilo in bode jih zopet veliko.

Gospodarske stvari.

Rudeče jagode sploh in mesečne jagode posebej.

M. Rudečih jagod so razne vrste, od katerih ima zopet vsaka svoje posebne sorte. Najnavadnejše so:

A. Divja rudeča jagoda. (Fragraria vesca). Ta raste povsodi divje, pa jo tudi po vrtil sem ter tje pridelujejo. Sad je prijetnega okusa in nekateri jo više obrajajo nego druge jagodine sorte. a) Belosadna jagoda. Ta nima tako močno aromatičnega duha, kakor divja rudeča jagoda in je tudi le bolj poredkoma najti. b) Jagoda brez prijemavnih vejic. Ne zarezja posebnih živic in zato jo radi za obrobke povrtnih gredic zasajajo. Sad je enak onemu divje rudeče jagode. c) Vedno cveteča rudeča jagoda, tudi mesečna jagoda imenovana. Ta sorta rodi od spomladi do jeseni lepe pa bolj drobičke jagode, ki so, kakor one od divje jagode, lepo aromatičnega duha in včasih še celó po zimi pod snegom najti. Ako se cvetje do mesca junija rastlinam vedno odsčipava, postane sad dosti debelejši. Da pa mesečna jagoda od mesca junija noter do oktobra vedno obilno okusnega sadu rodi, se priporoča posebno sledeči način jo obdelovati. Odbere se nekaj najlepših in večih, popolnoma zrelih jagod. Te se potem skrbno v senci posušé in seme se lepo izpere, ki se na suhem mestu v papir zavito do prihodnje spomladi shrani. Konec aprila ali začetek majnika se pod steklovino poseje. Tri tedne pozneje začnejo male rastlinice iz zemlje laziti in začetek ali sred julija se z kopicami iz zemlje

vzemejo, predolge, posrednje ali srčne korenine nekaj prirežejo in potem v dobro obdelano in močno pognojeno gredico posade. Pozneje se presajanje pa bolj široko narazen ponovi in se mladim sajenicam močno priliva. Konec septembra ali začetek oktobra, pa vedno z kepicami, se presade na blizu 1 meter široko stalno gredo v treh vrstah, vrsto 80 centimetrov od vrste, vendar pa tako, da se v vrsti sami sajenica sajenice dotika. Pribodnjo pomlad se jim prav dobro pognoji in grede z kratkim gnojem obložijo. Kedar je vreme suho, se jim mora marljivo prilivati. Tako ravnanje jih napravi, da vedno cvetó in od druge polovice junija noter do pozne jeseni obilno najlepših jagod rodijo. Vsako spomlad se naredi jednaka posejatev in se z njimi ravna, kakor z dveletnimi rastlinami. Ta način pridelovanja ružečih mesečnih jagod je že star in noben drug se ne more hvaliti, da bi njemu enako uspešen bil. (Konec prih.)

Duh in redivna vrednost sena.

M. Pri senu, naj si ga že kdo kupuje ali prodaja, se gleda mnogo na duh njegov in se po boljšem ali slabšem duhu sena tudi njegova viša ali nižja cena določuje. In vendar duh ni jedino znamenje senenske dobrote.

Nektere slabosti se dajo po duhu vsekako spoznati, tako ima n. pr. seno, ki je kot pokošena trava nekaj časa še v redih pod vodo ležalo, duh po trohljubi, kakor gujili les; seno mnogo po dežju izprano je nekaj z črnimi glivicami prepreženo in ima grenek duh in okus. Seno, ki je na škodaju splesujelo, ima duh nekakšno po gobah; in seno iz kisljih travnikov eika po bridko kislem duhu čreslovine. Ko se seno na travniku suši, se včasih že od daleč prijeten, lep duh občuti. Ta duh ne prihaja od vsakojakih trav, ampak le bolj od jedne tako imenovane dišeče trave ali vonjavke. Ta duh nekateri zelo obrajtajo in vendar po krivem. Prvič duh sam na sebi ne redi in kar se pripoveduje, da dišave živce v živalskem truplu oživé in okrepijo, je treba včinek še le za vsako dišavo preiskati in dokazati, da bi se moglo pri ocenovanju denarne vrednosti sena na posamezne dišave ozir jemati. Gotova in dognana reč pa je, da živina dišeče trave ali vonjavke nima rada in da je trda, malo redivna trava.

Bil je čas, ko so to travo zelo hvalili in priporočevali in jo drugim travnim semenom primeševali. Vendar pa visoka cena semena ne stoji v nobeni pravi razmeri k vrednosti trave same. Drugi sladnato medeni duh izvira od raznih deteljnih sort: Drugačen je duh, ki prihaja od kobulastih trav, od kopriv in mete. Ako je ta duh bolj slab, nič ne škoduje, pa tudi nič ne hasni. Premočen pa more živini klajo neprijetno storiti. Senokoše, po katerih niti vonjavka ne raste, niti detelja, niti druge dišeče zeli, dajejo skoro brez vsega duha

seno, ki je dostikrat boljše od sena, ki pride od dišečih travnih plemen.

Koliko je ptičje gnezdo vredno? Neko kmetijsko društvo objavilo je sledeči nagovor: „Ljubi kmetovalec! Tvoj sinček vzame, ker mu je dolg čas, ptičje gnezdo, tašično, vrabčevo, ali kako drugo, jajca ali mlade. Vsako izmed teh mladičev potrebuje na dan poprek 50 gosenic in drugih mrčesov za hrano, koje jim stari iz soseščine prinesó; znese skupaj 250 gosenic. Tešenje trpi poprek 4—5 tednov, recimo 30 dni; znese za eno gnezdo 7500 gosenic. Vsaka gosenica sné na dan toliko listja in cvetja kot je sama težka. No, ona potrebuje za čas svoje rasti tudi 30 dni in če vsaki dan le en cvet, ki bi bil sad rodil, pojé, sne toraj v 30 dneh 30 sadov v cvetu, in ovih 7500 gosenic skup pojé 225.000 cvetov. Ko bi bil sinček ptičje gnezdo na miru pustil, bi bili ti in tvoji sosedi 225.000 jabolk, bruskek, sliv, češenj itd. lahko več dobili. Če pa gosenica, kar se večji del zgodi, 10, 20, 30 cvetov na dan pojé, ali če zavoljo pojedjenih listov cvet ne dobi dosti hrane, nego vel odpade, je tvoja in tvojih sosedov škoda še veliko večja. Lehko tedaj izračunaš, koliko je eno ptičje gnezdo vredno!“ —

Tone Brezovnik.

Grinte na detelji se pokončajo, če se ob času cvetenja tik pri tleh z deteljo vred ostro odrežejo in takoj sožgejo. Prostor, ki je bil z grintami preprežen, se potem globoko prekoplje, ali z močno gnojnico dobro polije, ali z nevgašenim apnom potrosi in potem požge. Tudi ječmene pleve pomagajo, če se natorijo. Deteljno seme je pa treba pred sejatvijo vselej dobro prerešetat in od grintinega semena prebrati!

Nov sovražnik krompirja, tako imenovani Eldoradski keber, se je prikazal na Nemškem. Bog nas varuj te nesreče!

Sejmovi 9. julija: sv. Juri na Pesnici, Pišce; 12. julija: Šoštanj, Planina; 13. julija Loče; 16. julija Zdole, Pleterje, Dobova.

Dopisi.

Iz Ljubljane. Nestrpljivi naši nasprotniki nemčurji so mnogo zanašali se na neslogo in razpor med slovenskimi narodnjaki. Ali tega veselja jim nismo napravili. V borbi proti nevarnostim, ki žugajo naši slovenski narodnosti, nas najdejo na volišču vse složne in zedinjene. V dokaz služi edini narodni volilni odbor v Ljubljani, ki je po svojem prvosedniku, slavnem dr. Bleiweisu, priporočil 16 kandidatov za kmetске občine in 5 za mesta in trge. Priporočani so: dr. Jan. Bleiweis in Luka Robič za ljubljansko okolico in Vrhuiko; Luka Svetec za Kamnik in Brdo; Oton Detelja in Karol Klun za Kranj, Tržič in Loko; dr. Jož,